

ILMASTOKESTÄVÄN
ELVYTYKSEN
RATKAISUT

ASiantuntijatyöpaja: Julkishallinto

Asiantuntijakommentaattorina
Jyri Seppälä,
Suomen ympäristökeskus

**DEMOS
HELSINKI**

**MEIDÄN
PITÄÄ
PUHUA.**

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Työpajan keskeiset teemat

- Ilmastokestävä elvytys tarvitsee jaetun vision pystyäkseen sysäämään Suomen kohti tulevaisuuden hiilineutraalia kiertotaloutta. Keskeisenä haasteena on monien kunnianhimoisten ilmastohankkeiden tekemättä jääminen koronan talousvaikutusten takia (esim. kunnissa).
- Ratkaisut löytyvät osaamisen koordinoimisesta energiatehokkuuden ja kestäväen energiajärjestelmän kehittämiseksi, sekä rakentamisen kiertotalouden edistämisestä.
- Oikeudenmukaisen siirtymän varmistamiseksi on olennaista huomioida alueellisia eroja esim. erilaisia tukia jaettaessa. Vastakkainasettelun sijasta tulisi keskittyä kokonaisvaltaiseen vaikutusketjujen arviointiin.

Energian tuotanto ja energiatehokkuus

Mihin energian tuotannon ja energiatehokkuuden ulottuvuuksiin investoiminen vauhdittaisi ilmastokestävää siirtymää? Missä on akuutimmat tuen tarpeet?

Millaisilla elvytyksen toimenpiteillä tämän ryhmän toimijat voisivat tukea siirtymää ilmastokestävään energian tuotantoon ja energiatehokkuuteen?

- **Kuntien olemassa olevien vanhenevan rakennuskannan energiatehokkuussaneeraukset**
- Energiatehokkuussopimus hyvä työkalu, näitä lisää ja kehitettävä lisättävä tukia
- Paikallisen asiantuntemuksen vahvistaminen kiinteistöjen energiatehokkuuden lisäämiseksi - kunnalle osaamista omaan organisaatioon (konsultin mukana osaaminen lähtee kun hanke loppuu)
- **Hankintojen kehittäminen energiatehokkuuden tueksi**
- **Fossiilittomaan kaukolämmön tuotantoon siirtymisen investoinnit (turpeesta luopuminen)**
- Puurakentamisen lisääminen

Peräänkuulutettiin tulevaisuuden energiajärjestelmän visioimista, jota kohti ilmastokestävän elvytyksen toimet tähtäävät.

- Tulevaisuudessa enemmän vaihtelevia energianlähteitä → miten hyödynnetään tehokkaasti?
- Paljon osaamista Suomessa – yhteinen visio voisi auttaa osaamisen yhteen tuomisessa kestävän energiasiirtymän saavuttamiseksi

Kiertotalous

Minkä hankkeiden, teemojen tai toimijoiden tukeminen vauhdittaisi nopeiten siirtymää kiertotalouteen (esim. tutkimus, yritykset/startupit, koulutus)?

- **Rakentamisen kiertotalous kuntien kannalta oleellinen** (hankkeiden aikataulut (kaavoitus) esim. maamassojen hyödyntämisen mahdollistamiseksi, materiaalit (turvalliset ja hinnaltaankin kilpailukykyiset kierrätysmateriaalit), **rakentamisen elinkaariajattelu** (hankala mutta tarpeellinen lupaprosessi haittojen ehkäisemiseksi – kokonaisvaltaisempi lähestyminen voisi vauhdittaa uusien kiertotalousratkaisujen kehittämistä)
- Maaseutuvaltaisissa kunnissa **biomassojen kiertojen kehittäminen** isossa roolissa
- ‘Materiaalitorit’ voisivat olla kunnille ja kaupungeille vaikutuksellinen kiertotaloustoimi
- Ylikulutuksesta suitsivat toimet tärkeitä

Rahoitusinstrumentit

Mitä ja miten eri rahoitusinstrumentteja tulisi käyttää ilmastokestävän siirtymän vauhdittamiseksi (kansalliset kuten Ilmastorahasto jne. tai kansainväliset kuten Green Deal jne.)?

- Kansalliset: **ministeriöiden budjettirahoitus kuntien ympäristöinvestoinneille**, tietoa tuista kunnille jaettava kootusti ja ennakoitavasti (ministeriöiden yhteistyö) jotta kunnilla parempi mahdollisuus hyödyntää rahoitusinstrumentteja. **Instrumenttien räätälöinti kuntien tarpeisiin lisääisi käyttöä. Tukirahoitusta EU-hankkeiden hakuun.**
- **Investointitukien lisäksi huolehdittava myös Kuntien käyttötalouden kunnosta**
- Ilmastorahaston varoja myös kuntien hankkeisiin? Miten pienten kuntien mahdollisuudet hyödyntää varmistetaan?
- EU-elvytyspaketin kansalliseen suunnitelmaan myös kuntien toimien rahoitus
- EU-raham saamiseksi kunnan ilmastotoimiin, tarvitaan rahoitusta hankevalmisteluun
- Lainarahaa ympäristöhankkeisiin on saatavilla, mutta jotta kunta uskaltaa lainaa hakea, pitäisi hankkeiden taloushyödyt olla päättäjille osoitettavissa, laskelmia ja vertailuhankkeita olisi koottava ja oltava käytettävissä
 - Eri rahoitusinstrumenttien hyötyjen ymmärtäminen olennaista tässä (liittyy ensimmäiseen kohtaan)

Osaaminen

Mitä uutta osaamista tarvitsemme ja missä? Mistä vanhasta tulee poisoppia?

- **Onko tarve täysin uudelle osaamiselle vai lisätyövoimalle jollain (kasvu)alalla?**
 - Tarvittava osaaminen voi olla olemassa mutta osaavasta työvoimasta voi olla puutetta (esimerkki pyöränkorjaajista, joita ei tarpeeksi)
- Oppimisen pitäisi tapahtua kaikkialla: sekä elinikäistä että koulutusmaailmassa. Elinikäinen oppiminen
- Tietoa on paljon, mutta miten tunnistaa relevantit syötteen, miten tietoa suodatetaan ja työstetään, kuka määrittää relevanttiuden?
- **Vastakkaisasettelusta tulee siirtyä kokonaiskuvan ymmärtämiseen, osattava katsoa kokonaisia vaikutusketjuja**
- Julkisten hankintojen kestävän kehityksen osaamisen lisääminen
- Oikeudenmukaisuus ja vanhasta poisoppiminen: uusi liiketoimintaosaaminen, siirtymät ja niiden hallittavuus
- Ilmastovaikutusten ja luonnon monimuotoisuuden painoarvon lisääminen työllisyys- ja talousnäkökulmien rinnalle kokonaisvaltaisen tarkastelun luomiseksi – tähän tarvitaan osaamista.

Kehittämisen vastuut ja roolit

Tunnistettujen osaamisen tarpeiden kehittämisen vastuut ja roolit: johtaminen ja organisointi sekä päätöksenteko ja toimeenpano.

- Julkisten hankintojen ilmasto-osaaminen: kaikki, jotka tekevät julkisia hankintoja, KEINOn rooli ja toiminnanjatko?
- Työvoimaa kasvualoilla (esim pyöränkorjaajat, tuulivoiman asentajat ja huoltajat): koulutuspolitiikan ennakoitavuus keskeistä
- Liiketoimintaosaaminen - **miten tuetaan riskiottajia**, jotka kehittää uusia aloja, **että ei pudota kovin korkealta; tutkimuslaitosten ja yrittäjien välinen yhteistyö olennaista, kunnat testialustoina**
 - Voisiko valtio harjoittaa riskirahoitusta tunnistettujen yhteiskunnallisesti merkittävän kehityksen kohdalla?
- Työnantajat tärkeässä roolissa oman henkilöstönsä osaamisen kehittäjänä

Tuet

Mihin ja miten tulisi kohdentaa tukia - entä mihin ei? (Miten tämä ryhmä voi osaltaan edesauttaa oikeudenmukaista siirtymää tukien näkökulmasta?)

- **T&K tuki tutkimuksen ja yritysten väliseen yhteistyöhön**
- **Alueellisten erojen huomioiminen:** esim. kiinteistön arvo ja odotukset arvon muutoksesta eri - energiaremontit, öljylämmityksestä luopuminen jne, on alueita, **missä remontoimisen vaikutukset eivät siirry kiinteistön arvoon**
- **Turve ja mahdollinen muu maankäyttö, JTF - pitää koskea koko Suomea, koulutustuki**
- Sosiaalinen kestävyys huomioi kotimaisuuden
- (Esim. JTF liittyen) Tukien kriteerit tietoon pohjautuvat, eli päästövähennykset ja työllisyysvaikutukset huomioiva
- **Merkittäviä päästöjä aiheuttavaa toimintaa ei tule tukea - Do No Harm**

Haaste: Miten eri näkemykset saadaan loksautamaan yhteen päätöksien aikaansaamiseksi.

Loppukyselyn yhteenveto

Työpajan tärkeimmän keskusteluaiheet:

- **Kunnille suunnatut rahoitusinstrumentit ymmärrettävään ja helposti lähestyttävään muotoon.**
- **Ymmärtää, että lyhyen aikavälin kestävä elvytys ja pidemmän aikavälin kestävä kehityksen toimet ovat positiivisia asioita.** Ne muokkaavat Suomea kohti vähähiilistä kiertotalosyhteiskuntaa, jossa ilmasto- ja ympäristöasiat huomioidaan tasapuolisesti talous- ja työllisyysvaikutusten kanssa. Kestävä elvytyksen ja kehityksen tulee olla sosiaalisesti oikeudenmukaista mm. yksilöiden, kuntien, alueiden ja yritysten näkökulmasta.

Mikä jäi liian vähälle käsittelylle:

- **Elvytyksen kohdentuminen koronasta pahiten kärsineille toimialoille eli palvelusektorille ja toisaalta soteen**
- **Liikkuminen, vaihteleva energiantuotanto ja siihen liittyvät teknologiat**
- **Oikeudenmukaisuus käsitteenä on elvytysmielessä helpompi ymmärtää, laajemmin oikeudenmukaisuus**

kestävyys siirtymässä vaatii enemmän keskustelua ja avaamista sekä yhteisen ymmärryksen lisäämistä.

Kiitos osallistujille”

Asinatuntijakommentaattorina:

Jyri Seppälä, Suomen Ympäristökeskus

Markku Remes, Suomen metsäkeskus
Taina Törmikoski, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Teijo Liedes, Iin kunta

Miira Riipinen, Kuntaliitto

Rami Erkkilä, Kuntarahoitus Oyj

Päivi Laitila, Motiva

Elina Seppänen, Tampereen kaupunki

Eine Kela, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Pauliina Jalonen, Kuntaliitto

Jaana Kaipainen, Maa- ja metsätalousministeriö

Ritva Isomäki, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Olli-Pekka Pietiläinen, Ympäristöministeriö

Olli Äijälä, Tapio

**MEIDÄN
PITÄÄ
PUHUA.**

**Pysytään kuulolla!
#IlmastoAreena
#kestäväelvytys
#budjetti2021**

Tallenteet tapahtumista tulossa pian kanavillemme!

**DEMOS
HELSINKI**

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin